

**İNSAN HAKLARI KONSEYİ,
25/4. YARGI SİSTEMİNİN BÜTÜNLÜĞÜ HAKKINDAKİ KARARI**

10 Nisan 2014
A/HRC/RES/25/4
Dağıtım: Genel

Çeviren: Dr. Ahmet ULUTAŞ¹

İnsan Hakları Konseyi Tarafından Kabul Edilen Karar²

Gündem Maddesi 3

Medenî, siyasî, ekonomik, sosyal ve kültürel haklar ile kalkınma hakkı dahil tüm insan haklarının teşviki ve korunması

İnsan Hakları Konseyi,

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 5, 6, 7, 8, 10 ve 11. maddeleri ve Medeni ve Siyasal Haklara Dair Uluslararası Sözleşmenin 2, 4, 6, 7, 10, 14, 15, 16 ve 26. maddelerini rehber edinerek ve Viyana Deklarasyonu ile Eylem Programını hatırd tutarak,

İşkence ve diğer Zalimane, İnsanlıkdışı veya Aşağılayıcı Muamele ya da Ceza Karşı Sözleşmeyi ve Herkesin Zorla Kaybettirmelere Karşı Korunması İçin Uluslararası Sözleşmeyi hatırlayarak,

BM'nin çeşitli forumları tarafından benimsenen yargının bütünlüğü meselesi hakkındaki diğer önemli belgeleri; özellikle Yargı Bağımsızlığı Hakkındaki Temel Prensipler, Hukukçuların Rolü Hakkındaki Temel Prensipler, Savcıların Rolü Hak-

¹ Dr. Ahmet ULUTAŞ, Adalet Müşaviri, BM Cenevre Ofisi Nezdinde Türkiye Daimi Temsilciliği. ahmetulutas1@gmail.com

² BM İnsan Hakları Konseyi, insan haklarından sorumlu olan, Cenevre'de yerleşik ve 47 üye ülkeden oluşan, hükümetlerarası bir BM organıdır. BM İnsan Hakları Komisyonu'nun görevleri, mekanizmaları, fonksiyonları ve sorumluluklarını üstlenmek üzere 60/251 sayılı BM Genel Kurulu kararı ile kurulmuştur. BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi, Komisyon döneminde olduğu gibi, İnsan Hakları Konseyi'nin sekreteryaya işlerini görür. Konsey yılda 10 haftadan az olmamak üzere ve genellikle de en az üç oturum halinde toplanır ve özel oturumlar da yapabilir. Komisyon, Ekonomik ve Sosyal Konsey'in (ECOSOC) alt organı olarak kurulmuş iken, Konsey BM Genel Kurulu'nun alt organı olarak kurulmuştur. Konseyin rolü genel olarak büyük ve sistematik olanlar da dahil olmak üzere dünya çapında insan hakları ihlalleri ile ilgilenmenin yanı sıra BM sistemi içinde de insan haklarının etkili korunmasının koordinasyonu ve uygulanmasını da kapsar. İlave bilgi için bkz. <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/HRCIndex.aspx>; Erişim: 26.10.2015.

kindaki Rehber İlkeler, Suç ve İstismar Mağdurları İçin Adaletin Temel Prensipleri Deklarasyonu, Mahkûmlara Muamele Hakkındaki Standart Asgari Kurallar, Mahkûmlara Muamele Hakkındaki Temel Prensipler, Bangalore Yargı Etiği Prensipleri dahil Her Türlü Tutukluluk veya Mahkûmiyet Altındaki Herkesin Korunması ve İdam Cezası ile Karşı Karşıya Olanların Haklarının Korunmasını Garanti Eden Güvencelere Dair Prensipler Demetini hatırlayarak,

19/31 sayılı ve 23 Mart 2012 tarihli kararını ve İnsan Hakları Komisyonu hakkındaki daha önceki kararlarını hatırlayarak,

Yargı sisteminin bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile birlikte bütünlüğünün, insan hakları ve temel hürriyetlerinin korunması, hukukun üstünlüğü ve demokrasinin desteklenmesi ve adalet yönetiminde ayrımcılık yapılmamasının temini için zaruri bir ön şart olduğuna ikna olmuş olarak,

Yargının bütünlüğünün daima gözetilmesi gerektiğini vurgulayarak;

1. Hâkimlerin ve Hukukçuların Bağımsızlığı Özel Raportörü'nün Genel Kurulun 68.Oturumuna sunulan askeri mahkemelerden dolayı adalet yönetimine ilişkin raporunu not ederek;³

2. Özel Raportörün Raporundaki sonuçları ve tavsiyeleri, özellikle de mevcut olduklarında askeri mahkemelerin, genel yargı sisteminin bütüncül bir parçası olması ve adil yargılanma hakkına ve olağan kanun yolu teminatlarının uygulanmasına saygı da dahil olmak üzere insan hakları standartlarına uygun olarak çalışmaları gerektiğini not ederek;

3. Herkesin, yasa önünde bir kişi olarak her yerde tanınma hakkını tekrar teyit ederek;

4. Medenî ve Siyasî Haklara Dair Uluslararası Sözleşmenin 14. maddesinde belirtildiği gibi herkesin, hakları ve yükümlülükleri ile kendisine yöneltilen herhangi bir suçlamanın tayini için, kanunla kurulmuş, yetkili, bağımsız ve tarafsız bir mahkemede, tam bir eşitlik içinde, adil ve kamuya açık yargılanma ve yasa uyarınca suçluluğu kanıtlanıncaya değin masumiyet karinesinden yararlanma hakkına sahip olduğunu yineleyerek;

5. Yargı Bağımsızlığı Hakkındaki Temel İlkelerin 5.paragrafı uyarınca, herkesin yerleşik yasal prosedürleri kullanan genel divan veya mahkemelerde yargılanma hakkı olduğunu ve yasal süreçlerin yerleşik prosedürlerini kullanmayan divanların, genel mahkemeler veya yargısal divanlara ait yargı yetkisini değiştirmek için ihdas edilmemesi gerektiğini not eder;

³ A/68/285.

6. Suç teşkil eden bir eylemle suçlanan bir kişiyi yargılayan mahkemenin, yetkili, bağımsız ve tarafsız olması gerektiğinin altını çizer;

7. Devletleri yetki alanlarındaki mahkeme veya divanlar önüne yargılanmak için getirilen herkesin; yargılanmada hazır bulunma, şahsen veya kendi seçtikleri hukuki yardım yoluyla kendilerini savunma ve yasal savunmaları için gereken tüm teminatlara malik olma haklarına sahip olmalarını garanti etmeye teşvik eder;

8. Devletlere, yargılananlara aleyhlerindeki tanıkları sorgulama veya sorgulattırma imkânı tanıyarak ve aleyhlerine olan tanıklarla aynı koşullar altında lehlerindeki tanıkları sorgulamalarını ve hazır bulunmalarını sağlayarak, yargı sistemlerinde mahkemeler ve yasa önünde eşitlik prensibine saygı duyulmasını temin etmeleri çağrısı yapar;

9. Her hükümlünün, kendi mahkûmiyeti veya cezasının yasa uyarınca yetkili, bağımsız ve tarafsız yargı yetkisine sahip bir divan tarafından yeniden incelenmesini talep etme hakkına sahip olması gerektiğini tekrar teyit eder;

10. Suç faillerini yargılamak için askeri mahkemeleri veya özel divanları olan devletlere, bu tür organların genel yargı sisteminin entegre bir parçası olmasını ve bu türdeki mahkemelerin bir mahkûmiyet veya cezayı temyiz etme hakkı da dahil adil yargılanma garantileri olarak uluslararası hukuk uyarınca tanınmış usulleri uygulamalarını sağlamaları çağrısı yapar,

11. Hürriyetinden yoksun kılınan kişilerin korunmasının güçlendirilmesi amacıyla ulusal yargı sistemleri arasındaki işbirliğinin geliştirilmesinin önemini vurgular;

12. BM İnsan Hakları Yüksek Komiserinden, İnsan Hakları Konseyinin 28. Oturumundan önce; devletlerin, Hâkimlerin ve Hukukçuların Bağımsızlığı Özel Raportörü dahil özel prosedür temsilcilerinin, Zorla veya İrade dışı Kaybolmalar Çalışma Grubu ve Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu raportörleri ve başkanının, sözleşme organları ve bölgesel insan hakları mekanizmaları, sivil toplum örgütleri ve ulusal insan hakları kurumları temsilcilerinin katılımıyla; askeri mahkemeler bağlamında adalet yönetiminde insan hakları meselelerinin değerlendirilmesi ve insan hakları ihlalleriyle mücadelede bütüncül yargı sisteminin rolü konusunda görüş alışverişinde bulunulması amacıyla bir uzman danışmaları toplantısı yapmasını talep eder;

13. Yüksek Komiserden, uzman danışmaları için gerekli olan tüm yardım ve desteği sağlamasını talep eder;

14. Yüksek Komiserden, uzman danışmaları sırasındaki tartışmaların bir özeti İnsan Hakları Konseyinin 28.Oturumuna sunmasını talep eder;

15. Hâkimlerin ve Hukukçuların Bağımsızlığı Özel Raportörünü, görevini yerine getirirken işbu Kararı tam olarak gözönüne almaya davet eder;

16. Yıllık çalışma programına uygun olarak, bu meseleyi değerlendirmeyi sürdürmeye karar verir.

54. Toplantı, 27 Mart 2014⁴

⁴ [27 kabul, 1 karşı oy ve 19 çekimser oy ile kabul edilmiştir]. Oylama sonucu aşağıdaki gibidir: **Kabul:** Cezayir, Arjantin, Botsvana, Brezilya, Burkina Faso, Şili, Çin, Kongo, Kosta Rika, Küba, Etiyopya, Hindistan, Endonezya, Kazakistan, Kuveyt, Meksika, Fas, Namibya, Pakistan, Peru, Filipinler, Rusya Federasyonu, Sierra Leone, Güney Afrika, BAE, Venezuela, Viet-Nam, **Ret:** ABD, **Çekimser:** Avusturya, Benin, Fildişi Sahili, Çekya, Estonya, Fransa, Gabon, Almanya, İrlanda, İtalya, Japonya, Kenya, Maldivler, Karadağ, Kore Cumhuriyeti, Romanya, Suudi Arabistan, Makedonya, Birleşik Krallık.